

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 396/2021-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Jany Laššákovej v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **iBross neXt s. r. o.**, Hrnčiarska 29, Košice, IČO 52 734 251, zastúpenej PIHORŇA, LENÁRT, JAŠŠO s. r. o., advokátska kancelária, Hrnčiarska 29, Košice, IČO 50 453 785, v mene ktorej koná advokát a konateľ spoločnosti Mgr. Peter Pihorňa, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 3CoKR/46/2020 z 30. októbra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 1. apríla 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením označeným v záhlaví tohto uznesenia (ďalej aj „napadnuté uznesenie“). Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví porušenie týchto jej základných práv, zruší napadnuté uznesenie a vec vráti krajskému súdu na ďalšie konanie a prizná jej náhradu trov konania.

2. Sťažovateľka sa v postavení veriteľa spoločnosti MSM Martin, s. r. o. (ďalej len „dlžník“), návrhom doručeným Okresnému súdu Trenčín 1. júna 2020 domáhala vyhlásenia konkurzu na majetok dlžníka. Toto konanie bolo vedené pod sp. zn. 38K/10/2020. Sťažovateľka v podanom návrhu uviedla, že 18. mája 2020 uzavrela so spoločnosťou iBross s. r. o. zmluvu o postúpení pohľadávky, ktorou nadobudla pohľadávku voči dlžníkovi vo výške 330 358,00 eur s príslušenstvom. Sťažovateľka sa rozhodla pre podanie návrhu na vyhlásenie konkurzu po zvážení všetkých právnych možností a po zistení skutočností, že dlžník má aj iné záväzky po splatnosti, a to záväzok voči spoločnosti TEDDY s. r. o. vo výške 33 193,00 eur splatný 31. decembra 2019 a záväzok voči spoločnosti MADERNA s. r. o. vo výške 70 200,00 eur splatný 9. júla 2019. Sťažovateľka v predmetnom návrhu poukázala aj na medziročný pokles vyplývajúci z účtovných

závierok za rok 2017 a 2018. Podľa zverejnených údajov došlo k poklesu zisku a obrátov dlžníka, ktoré indikujú zhoršenie hospodárenia dlžníka.

3. Dňa 29. mája 2020 bol na Okresný súd Trenčín doručený ďalší návrh na vyhlásenie konkurzu voči dlžníkovi, a to spoločnosťou TEDDY s. r. o. a tomuto konaniu bola pridelená spisová značka 40K/3/2020. Okresný súd Trenčín uznesením z 5. júna 2020 uvedené konania spojil na spoločné konanie ďalej vedené pod sp. zn. 40K/3/2020. Uznesenie o spojení vecí bolo doručené sťažovateľke, ale aj dlžníkovi spolu s návrhmi na vyhlásenie konkurzu. Okresný súd Trenčín návrh sťažovateľky a spoločnosti TEDDY, s. r. o., na vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka zamietol.

4. Voči tomuto rozhodnutiu podala sťažovateľka a spoločnosť TEDDY, s. r. o., odvolanie. V odvolaní namieta nezákonnosť už uvedeného postupu. Uvádza, že z ustanovení § 3, § 11 a § 14 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej „ZKR“) tento postup nevyplýva. Zdôrazňuje, že podľa § 14 ods. 2 ZKR platí, že návrh pred začatím konkurzného konania sa nedoručuje dlžníkovi a tiež že dlžníka súd nevyzýva na vyjadrenie sa k tomuto návrhu. Ďalej uvádza, že sťažovateľke do dnešného dňa nebolo doručené vyjadrenie dlžníka a nebola oboznámená s jeho obsahom. Okresný súd sprístupnil spis na nahliadnutie a vyhotovovanie si fotokópií dlžníkovi, a to napriek tomu, že v danom konaní ani nebol procesnou stranou.

5. Sťažovateľka tiež v odvolaní namietala, že Okresný súd Trenčín bez opory v zákone si vyžiadal prostredníctvom registra CEPO (zrejme má na mysli register obyvateľov REGOB, pozri napadnuté uznesenie, bod 4) lustráciu osôb, a to [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Týmto podľa nej prekročil svoju právomoc v rámci konania o návrhu na vyhlásenie konkurzu.

6. O podanom odvolaní rozhodol Krajský súd v Bratislave napadnutým uznesením, a to tak, že uznesenie okresného súdu potvrdil. Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť.

II.

Argumentácia sťažovateľky

7. Žovateľka v ústavnej sťažnosti namieta porušenie práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces.

8. Sťažovateľka namieta nasledovné nedostatky napadnutého uznesenia: (i) doručenie uznesenia o spojení vecí spolu s návrhom na vyhlásenie konkurzu dlžníkovi, (ii) nedoručenie vyjadrenia dlžníka k návrhu na vyhlásenie konkurzu sťažovateľke, (iii) lustrácia spriaznených osôb v registri obyvateľov, ako aj sprístupnenie ďalších spisov, (iv) doručenie odvolania sťažovateľky dlžníkovi v odvolacom konaní.

9. K jednotlivým pochybeniam uvádza argumenty, pre ktoré právny názor krajského súdu považuje za nesprávny.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti ústavný súd skúmal, či nie sú dané dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktoré bránia jej prijatiu na ďalšie konanie.

11. Ústavný súd v súvislosti s predbežným prerokovaním sťažnosti považuje za potrebné poukázať na svoje ústavné postavenie, z ktorého vyplýva, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (napr. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Je v právomoci všeobecného súdu vykladať a aplikovať zákony a pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (napr. I. ÚS 19/02, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06). Ústavný súd touto optikou posudzoval aj sťažovateľkou označené zásahy do jeho základných práv a slobôd.

12. Ústavný súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia zistil, že krajský súd nepostupoval arbitrárne, s námietkami sťažovateľky uvedenými v odvolaní sa riadne, vecne a zrozumiteľne vysporiadal, jeho právne úvahy považuje ústavný súd za správne a výklad jednotlivých právnych noriem za ústavne akceptovateľný a súladný s účelom konkurzného konania.

13. Ešte predtým, ako sa ústavný súd konkrétne vyjadrí k jednotlivým namietaným pochybeniam, vo všeobecnosti vo vzťahu k týmto námietkam uvádza, že ústavný súd nemôže pristupovať k ochrane základných práv a slobôd formalisticky, ale musí skúmať, či medzi namietaným pochybením súdu a tvrdeným porušením základného práva a slobody existuje príčinná súvislosť a či zásah do základných práv a slobôd má ústavnoprávnu intenzitu. Inak povedané, skúma, či namietané procesné pochybenie mohlo mať ústavnoprávny vplyv na výrok napadnutého uznesenia. Tiež zdôrazňuje, že okolnosti odôvodňujúce existenciu tejto príčinnej súvislosti musí uviesť sťažovateľ. Ústavný súd z úradnej povinnosti neskúma skutkový stav veci.

14. Ad (i): Vo vzťahu k námietke sťažovateľky, že okresný súd doručil dlžníkovi uznesenie o spojení vecí, ako aj návrh na vyhlásenie konkurzu, krajský súd na túto odvolaciu námietku dáva odpoveď v bodoch 16 až 25. Krajský súd považuje navrhovateľov, ako aj dlžníka za účastníkov konania od jeho počiatku, t. j. od doručenia návrhu na vyhlásenie konkurzu. Opačný výklad by bol v rozpore so základnými zásadami a definíciami účastníka súdneho konania. Za správne považuje aj rozhodnutie o spojení vecí a jeho doručenie dlžníkovi v zmysle primeranej aplikácie ustanovení Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Krajský súd uvádza, že rozdelenie konkurzného konania na tri základné úseky a) od podania návrhu na vyhlásenie konkurzu do začatia konkurzného konania, b) od začatia konkurzného konania do vyhlásenia konkurzu, c) od vyhlásenia konkurzu do zrušenia konkurzu, môže mať vplyv len na rozsah, prípadne formu konkrétnych procesných úkonov a postupov súdu a účastníkov konania či prípustnej procesnej obrany, spájajúcej sa s konkrétnym úsekom konania. Vymedzenie okruhu účastníkov podľa § 24 ods. 1 ZKR chápe krajský súd z hľadiska logického, gramatického a teleologického len ako faktickú definíciu účastníctva, s ktorou sú spojené konkrétne obmedzenia úkonov dlžníka, ako aj jeho procesné práva a povinnosti.

15. Krajský súd však uznal námietku sťažovateľky v časti, že návrh na vyhlásenie konkurzu bol dlžníkovi doručený predčasne, pretože v tomto ohľade platí osobitná úprava podľa § 14 ods. 2 ZKR, podľa ktorého súd dlžníkovi návrh na vyhlásenie konkurzu nedoručuje ani dlžníka nevyzýva, aby sa k návrhu na vyhlásenie konkurzu vyjadril. Priznal teda procesné pochybenie okresného súdu, avšak je toho názoru, že nedošlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, pretože vedomosť o návrhu získal dlžník už z obsahu uznesenia o spojení vecí, pričom mu nemožno uprieť právo na nahliadnutie do súdneho spisu, ktoré dlžník aj využil.

16. Krajský súd tiež uvádza, že pokiaľ dlžník bez výzvy súdu produkoval v tomto úseku konania vyjadrenie, ktoré nesmerovalo k osvedčeniu jeho platobnej schopnosti, ale ktorým namietal spornosť pohľadávok navrhovateľov a nimi označených veriteľov, ako aj nedostatok naplnenia formálnych náležitostí návrhu, konkurzný súd je povolaný sa týmito skutočnosťami zaoberať, navyše, ich skúmanie mu vyplýva aj z úradnej povinnosti svedčiacej mu v úseku do začatia konkurzného konania. Tomuto výkladu zodpovedá i skoršie rozhodnutie senátu 3CoKR vo veci č. k. 3CoKR/114/2017-622.

17. Krajský súd argumentuje ďalej tým, že konkurz má povahu generálnej exekúcie a spravidla má pre dlžníka z hľadiska jeho podnikania likvidačný charakter, a preto je dôležité zistiť, či sú podmienky na začatie konkurzného konania skutočne splnené, a preto bol oprávnený a povinný skúmať aj aktívnu legitimáciu navrhovateľov, pretože tú má len veriteľ nespornej pohľadávky, poukazujúc na rozhodnutia najvyššieho súdu a Krajského súdu v Košiciach. Konkurzný súd považoval za dostatočne preukázané, že pohľadávka spoločnosti TEDDY, s. r. o. (z titulu zmluvnej pokuty), pohľadávka sťažovateľky (z titulu provízie za projekt), ako aj pohľadávka označeného veriteľa MADERNA, s. r. o., má pôvod v pohľadávke jediného pôvodného veriteľa iBross, s. r. o., pochádzajúcej z identického obchodného vzťahu, ktorú obaja navrhovatelia (TEDDY, s. r. o., a sťažovateľka), ako aj označený veriteľ MADERNA, s. r. o., nadobudli postúpením, čím došlo k jej rozdeleniu (bod 33).

18. V prípade sťažovateľky zákonná podmienka 90-dňovej lehoty pre podanie návrhu určenej v § 3 ods. 2 druhej vete ZKR splnená nebola. Zo zmluvy o postúpení pohľadávky vyplýva, že k jej uzavretiu došlo 18. mája 2020 a k účinkom postúpenia došlo v deň podpisu zmluvy. Na sťažovateľku tak z hľadiska jej spôsobilosti na podanie návrhu na vyhlásenie konkurzu nemožno hľadieť ako na vlastníka „samostatnej pohľadávky“ zakladajúcej právo na podanie návrhu na vyhlásenie konkurzu, čoho si sťažovateľka musela byť vedomá. I v tomto prípade sa preto krajský súd stotožnil so záverom Okresného súdu Trenčín o znakoch špekulatívnosti návrhu a dôvodnosti aplikácie čl. 5 CSP.

19. Vo vzťahu k námietke, že dlžníkovi bol návrh doručený predčasne, ústavný súd dodáva, že je potrebné prihliadnuť na skutočnosť, že účelom § 14 ods. 2 ZKR je zabezpečenie rýchlosti konania, nie zabrániť tomu, aby sa dlžník k návrhu vyjadril. Dlžník totiž svojím vyjadrením môže len prispieť k objasneniu skutkového stavu. Preto nemožno prisvedčiť názoru sťažovateľky, že tento postup je porušením práva na spravodlivý proces, pokiaľ nedošlo k obchádzaniu účelu, ktorý uvedené ustanovenie sleduje. Dlžníkovi nemožno uprieť postavenie účastníka konania aj v tejto fáze konania, a preto sa môže stať aj to, že dlžník sám zistí, že je voči nemu podaný návrh na vyhlásenie konkurzu a sám sa iniciatívne k nemu vyjadrí. Ak aj ZKR obmedzuje povinnosť súdu doručiť návrh na vyjadrenie dlžníkovi, účelom tejto právnej úpravy je rýchlosť a hospodárnosť

konania, a nie výslovne znemožnenie dlžníkovi sa vyjadriť, aj keď toto jeho právo v tejto fáze konania ustupuje.

20. Ad (ii): Sťažovateľka ďalej namieta, že jej nebolo doručené vyjadrenie dlžníka k návrhu na vyhlásenie konkurzu v konaní na súde prvej inštancie. V tomto kontexte ústavný súd pripúšťa, že je právom každej strany oboznámiť sa s argumentmi protistrany. Toto právo na kontradiktórne konanie však môže byť v určitých typoch konania modifikované (napr. konanie o neodkladných opatreniach a pod.). Aj fáza konania po podaní návrhu na vyhlásenie konkurzu je špecifická a obmedzuje sa na splnenie základných predpokladov na vyhlásenie konkurzu, skúmanie príslušnosti súdu a ďalších základných procesných podmienok. Aj preto v tejto fáze súd nemá priestor na vzájomnú argumentáciu účastníkov konania a dokazovanie. Zákon v § 14 ods. 2 ZKR dokonca umožňuje taký postup, že súd rozhodne bez vyjadrenia dlžníka. Ak sa však v tomto konkrétnom konaní dlžník sám iniciatívne k návrhu na vyhlásenie konkurzu vyjadril, nie je, vzhľadom na už uvedený účel tejto fázy konania nevyhnutné, aby súd už v tejto fáze konania ponechával účastníkom priestor na vzájomnú konfrontáciu. Súd *ex officio* skúma to, či sú splnené podmienky na vyhlásenie konkurzu, a pokiaľ má tieto podmienky dostatočne preskúmané, je ústavne udržateľný aj taký postup, že súd neudržiava vzájomnú konfrontáciu účastníkov konania.

21. Ústavný súd dopĺňa, že sťažovateľka ani v tomto ohľade neuviedla, ako konkrétne sa tento postup súdu negatívne prejavil v jej právnej sfére. Neuviedla, aké argumenty by súdu uviedla na svoju obranu a ktoré by mali potenciál priviesť jej iné rozhodnutie vo veci. Ústavný súd dáva do pozornosti, že v konaní o ústavnej sťažnosti je pozícia ústavného súdu odlišná. Jeho úlohou nie je posudzovať správnosť procesného postupu a hmotnoprávne posúdenie v celej jeho šírke, ale len z pohľadu, či malo namietané pochybenie určitú intenzitu, ktorá mohla vyústiť do porušenia práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie, teda či namietané porušenie má ústavnoprávny rozmer.

22. Ad (iii): K námietke o procesnom pochybení vykonaním dôkazu o personálnej prepojenosti navrhovateľov a hodnotením obsahu zmlúv o postúpení pohľadávok (ekonomický zmysel pre postupníka) krajský súd uviedol, že otázka personálnej prepojenosti sťažovateľky a spoločnosti TEDDY, s. r. o., ani motív sledovaný postúpením pohľadávok za daných okolností nie je bezpredmetný pre skúmanie splnenia zákonom predpokladaných podmienok pre začatie konkurzného konania. Konkurzný súd dokazovanie vykonal zisťovaním z verejných registrov, teda ide o dôkaz, ktorý je oprávnený vykonať aj bez návrhu (§ 185 ods. 2 CSP).

23. Ad (iv): Vo vzťahu k námietke sťažovateľky, že okresný súd doručil dlžníkovi odvolanie odvolateľov (sťažovateľky a spoločnosti TEDDY, s. r. o.), treba uviesť, že tento postup má svoje opodstatnenie a vyplýva z primeranej aplikácie ustanovení CSP (§ 196 ZKR). Nie je totiž dôvod na to, aby sa dlžník nemal možnosť vyjadriť k odvolaniu proti rozhodnutiu o zamietnutí návrhu na vyhlásenie konkurzu, najmä ak sa v konaní na prvej inštancii k nemu dlžník z dôvodov hospodárnosti povinne nevyjadruje (§ 14 ods. 2 ZKR). V tomto kontexte ústavný súd poukazuje na podobnú právnu úpravu doručovania odvolania na vyjadrenie pri neodkladných opatreniach, kde podľa § 329 ods. 1 druhej vety CSP súd umožní strane, aby sa k odvolaniu vyjadrila, ak smeruje proti odvolaniu proti uzneseniu o zamietnutí neodkladného opatrenia. Je tomu tak preto, lebo na súde 1. inštancie sa konalo prakticky bez osoby, proti ktorej návrh smeroval, preto mu musí byť umožnené sa v odvolacom konaní k odvolaniu vyjadriť, aby bola aspoň v tejto inštancii zachovaná kontradiktórnosť konania. V opačnom prípade by platilo, že dlžník by sa ani pred konkurzným

súdom, ktorý rozhodoval v 1. inštancii, ani pred odvolacím súdom nemal možnosť vyjadriť. Tento záver platí odhliadnuc od toho, že práve v tomto konkrétnom konaní sa dlžník sám iniciatívne vyjadril už aj k návrhu na vyhlásenie konkurzu.

24. Ústavný súd považuje uvedené závery za správne a ústavne udržateľné. Opakuje, že nie každé procesné pochybenie má ústavnoprávnu intenzitu a je tak zásahom do základných práv a slobôd. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti jednotlivé procesné pochybenia len popísala, ale neuviedla, ako sa prejavili v jej právnej sfére v takej intenzite, že by ústavný súd mohol konštatovať porušenie jej práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces. Týmto ústavný súd nelegitimizuje prípadné nedostatky v postupe všeobecných súdov, avšak uvádza, že posudzovanie veci z pohľadu ústavnej konformnosti nemožno rozšíriť na akékoľvek formálne nedostatky, ktoré sa pritom nemohli prejavíť v arbitrárnom postupe súdov a v nimi vydaných rozhodnutiach (II. ÚS 71/2021).

25. Preto vo vzťahu k tvrdenému porušeniu označených práv nemožno sťažnostným námietkam sťažovateľky prisvedčiť. Ústavný súd konštatuje, že právo na súdnu ochranu a spravodlivý proces porušené nebolo.

26. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). Ústavný súd na základe uvedeného odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. septembra 2021

Peter Molnár
predseda senátu